

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji	2,55 zł.
Z odnośnikiem i w agencjach	2,65 „
Na pocztę, już z odnośnikiem	2,80 „
Kwartalnie w ekspedycji	7,65 „
Na pocztę, już z odnośnikiem	8,67 „

Strajki i inne wypadki swalniają Wydawnictwo z dostawaniem numerów bez przelotu części kwoty abonentowskiej.

OGŁOSZENIA:

na 4 a tonie 6 lin. od wiersza mm. lub jego miejsca 15 gr., na 3 str. 30 gr., na 2 str. 60 gr. Dla W. M. Gdańska ta sama stawka w godzinach. Tłumaczenia i ogł. niemieckojęzyczne o 20 proc. drożej. Ogł. a których krajów płatne tylko w walucie tychże. Tężeżowego ogłoszenia — — — — — się nie przyjmują. — — — — —
Ogłoszenia przyjmują się do godz. 5 przed poł.

Sroda: Krescentego
Czwartek: Saturnina

CHOJNICE, czwartek dnia 29. listopada 1923 r.

Światła w dzień 7.48 nocą 15.48
Kolejnym w dzień 16.19 nocą 8.49

Zachodni sąsiad

Niemieckie pancerniki przeciwko Polsce Westarp, Stresemann i Wels pod jednym względem jednomyślni. — a u nas... pojedynki.

Polska która przed 10 laty powstała do niepożądanego bytu państwowego, pod względem geograficzno-politycznym w niczem się nie różni od dawnej Rzeczypospolitej królewskiej. Siedzi naród polski jak przed tysiącem lat w dorzeczu Odry i Wisły i ma dotąd za sąsiadów Niemców z zachodu i Moskali ze wschodu. Gen. Sikorski w artykułach uroczystościowych na Dziesięciolecie przypomniał jeszcze raz narodowi te dwa momenty: wschodnie i zachodnie, które były dla dawnej Rzeczypospolitej i są dla naszej dzisiejszej niemięnione, bowiem jak od Niemców tak od Rosji która dzisiaj jest sojusznikiem i pomocnikiem Berlina, stale grozi nam niebezpieczeństwo bezpośrednie.

U nas ostatnie tygodnie wypełnione były uroczystościami, w których niestety mało mówiło się o roli Polski, bytującej między Berlinem a Moskwą, a jeszcze mniej o zadaniach, jakie na Polsce z tego tytułu ciąży. A przecież w wielkich świętach historycznych, kwestje doniosłe winne były wypłynąć. A potem, kiedy się świętowanie skończyło, opinia polska zajęta była nowymi sensacjami, mianowicie pojedynkami p. Sławka, i denerwowało się polskie społeczeństwo tem, czy BB. będzie obradowało pod przewodnictwem socjalisty Niedziałkowskiego czy nie, czy Marek ze strachu przed pojedynkiem dostał apopleksji czy z innej przyczyny i tym podobnymi niepoważnymi awanturami, podczas gdy w Berlinie parlament Rzeszy odważył na gwałt wielką robotę polityczną, zakrojoną na daleką metę — uchwalił dalszą budowę wielkiego pancernika. Myśmy się tak w tym czasie bawili aferami pojedynkowymi, do takich „kwestyj stanu“ te afery u nas wyrosły, że prasa i społeczeństwo ani nie zważało na sprawę niemieckiego pancernika. Tymczasem chociaż dziś do niej trzeba powrócić i wykazać, że ten pancernik A — jak go Niemcy nazwali — to początek wielkiej akcji Rzeszy, skierowanej ostrzem swem wyraźnie przeciwko nam.

Pancernik A, który buduje socjalistyczny (tak!) rząd Rzeszy, na co zresztą „demokratyczny Reichstag“ olbrzymią większością uchwalił nowe kredyty, ma stanowić zapoczątkowanie w odbudowie wojennej floty niemieckiej. Przeciwko komu? — Tego oczwista ani socjalista kanclerz Müller ani szef Reichswehry Groener nie powiedzieli, ale wyręczył ich inny socjalista, poseł Wels, który zwalczając budowę pancernika tak się wygadał:

— Stokroć skuteczniejszą ochroną dla Prus Wschodnich — wołał tenże socjalista — które na cjonaliści ochronić chcą przed Polską — będzie racjonalna polityka osiedleńcza. Czterdzieści tysięcy wieśniaków nad granicą polską łatwiej obroni Prusy Wschodnie, aniżeli jeden nieznaczny pancernik“.

A więc mamy „ochrona dla Prus Wschodnich przed Polską“. Czyżby Polska dążyła do wojny? — Nic podobnego, ale Niemcy — oszczędzając bezustannie możliwości konfliktu zbrojnego z Polską — prowokują celowo nas i w ten sposób wzbudzić chcą nieufność w stosunku do nas w innych państwach.

Jak zresztą coraz bardziej agresywną staje się polityka Rzeszy wobec Polski, zaświadczyć może również wielka debata w Reichstagu o polityce zagranicznej. Min. Stresemann wniósł wielkie ekspozycje, w którym zaatakował Francję a przede wszystkim Polskę. Ogólnie i delikatnie jak na urzędowego dyplomata przystoi. Ale po nim wszedł na trybunę leader niemieckich nacjonalistów hr. Westarp, którego jaskrawe słowa należy przytoczyć:

— „Stosunki na granicy wschodniej są nie do zniesienia. W sprawie tej jesteśmy z minist. Stresemannem jednomyślni. Poza Polską nikt nie przeczy, że stosunki na Śląsku Górnym i w Prusach zachodnich są nie do zniesienia i stanowią największe niebezpieczeństwo dla Prus wschodnich. Nasi przeciwnicy mają nadzieję ludnościowo i politycznie odeprzeć na pograniczu niemieckości. Przeciwko temu musimy działać. Na granicy polskiej musi być stworzona tama z niemieckich osadników. Tam siedzi niemieckie włościanstwo. Włościanstwo to musi stanowić ziarno osadnictwa, które tam będzie stworzone. Cała ta sprawa musi być także wzięta pod uwagę przy rokowaniach o polsko-niemiecki traktat handlowy, który nam przysparza tyle troski“.

Otóż należy stwierdzić, że w polityce przeciw polskiej dzisiaj wszystkie stronnictwa niemieckie są jednomyślnie. Socjalista Wels zaleca „racjonalną politykę osiedleńczą“ na pograniczu polsko-niemieckim, a nacjonalista Westarp również woła, że „na granicy polskiej musi być stworzona tama z niemieckich osadników“.

— „Stosunki na granicy wschodniej są nie do zniesienia. W sprawie tej jesteśmy z minist. Stresemannem jednomyślni. Poza Polską nikt nie przeczy, że stosunki na Śląsku Górnym i w Prusach zachodnich są nie do zniesienia i stanowią największe niebezpieczeństwo dla Prus wschodnich. Nasi przeciwnicy mają nadzieję ludnościowo i politycznie odeprzeć na pograniczu niemieckości. Przeciwko temu musimy działać. Na granicy polskiej musi być stworzona tama z niemieckich osadników. Tam siedzi niemieckie włościanstwo. Włościanstwo to musi stanowić ziarno osadnictwa, które tam będzie stworzone. Cała ta sprawa musi być także wzięta pod uwagę przy rokowaniach o polsko-niemiecki traktat handlowy, który nam przysparza tyle troski“.

Nacjonalista Westarp, liberal Stresemann i socjalista Wels różnią się zapewne pod wieloma względami ale zgodni są w nienawiści ku Polsce i w metodach polityki antypolskiej. Jakże nam do tego daleko! My różnimy się nie tylko co do istoty kwestji pol.-niemieck. Nietylko; u nas radykał Dąbski poważił się nawet powiedzieć w komisji sejmowej, że jakaś zmiana granic Pomorza, to za dnia wielka historia, że „chłop polski porozumiałby się łatwo co do tego z chłopem niemieckim!“ Tak jest u nas. U nas ponadto kiedy Niemcy coraz śmieiej walą przeciwko Polsce, kiedy budując pancernik na zimno, ale wyraźnie określając jego przeznaczenie do walki z Polską, u nas zaba wa w rozbijanie organizacji politycznych i społecznych i w pojedynki idzie na całego, a naród usypia pod codziennymi dawkami, jakto u nas jest coraz lepiej jak nasz prestiż zagranicą wzrasta itd. oraz w optymistycz. przemówieniach, że wszystko jest w jaknajlepszym porządku.

Burza, jakiej najstarsi ludzie nie pamiętają

Wciąż jeszcze szaleje nad Europą zachodnią. — Wyspa rozerwana na trzy części. — Toną liczne okręty. — Południowa Holandia, Zachodnia Belgja i Zagłębie Ruhry pod wodą. — Widać tylko czubki drzew. — Liczne ofiary w ludziach.

Berlin, 27. 11. Nad „całymi północnymi Niemcami przeszła starszliwa burza, która wyrządziła niesłychane szkody zarówno w kanale La Manche, jak na morzu Bałtyckim i Północnym.

Wyspa Sylta została przez nawałnię i wylew rozerwana na trzy części. Całe wybrzeże morza Północnego a zwłaszcza w okolicy Hamburga, zostało nawiedzone przez orkan. Kilkadziesiąt okrętów, znajdujących się na morzu zostało ciężko uszkodzonych lub zatopionych. Stacja morska w Hamburgu otrzymała w ciągu nocy kilkadziesiąt wezwań o pomoc. Jeden z okrętów, który schronił się przed orkanem do portu, zawiadomił, że spotkał po drodze 5 rozbitych i tonących okrętów.

Obserwatorium poczdamskie zanotowało dziś najniższy od 20 lat stan barometru mianowicie 719,8 m.

Kolonja, 27. 11. Huragan wyrządził wielkie szkody zwłaszcza w zachodniej części Niemiec, gdzie w licznych miejscowościach kilkadziesiątioletnie dęby i inne drzewa zostały powyrwane z korzeniami. Wichura pozrywała dachy domów i poprzewracała słupy telegraficzne i telefoniczne, wskutek czego połączenia telefoniczne z wielką ilością miast zachodnich zostały przerwane.

Kassel, 27. 11. Silne deszcze spowodowały wystąpienie z brzegów rzeki Ruhry, która od Hattingen aż do miejscowości Muelheim przedstawia jedną wielką płaszczyznę wodną. Nadbrzeżne restauracje, hotele i gospody zostały zupełnie zalane. Z wody wystają jedynie korony drzew. — Wszystkie ulice i szosy, znajdujące się w dolinie rzeki, są zamknięte.

Kolonja, 27. 11. Ren wraz z dorzeczem wzbiera z godziny na godzinę. Narazie Kolonji nie grozi zalew, natomiast w Zagłębiu Ruhry powódź zalała szereg parterowych mieszkań w licznych domach nadbrzeżnych.

W całym okręgu kolońskim wichura wyrządziła znaczne szkody, zrywając około 60 połączeń telefonicznych.

Berlin, 27. 11. Z Hamburgu donoszą, że straszliwa nawałnica, która nawiedziła wybrzeże morskie, wyrządziła również wielkie szkody na wyspie Helgoland, podmywając i zalewając całą plażę.

W razie ponownienia się gwałtownego przypływu plaży grozi rozerwanie się na dwie części. Berlin, 27. 11. Z Karlsruhe donoszą o ulewnych deszczach, połączonych z orkanem, który szaleje od rana w całych Niemczech południowych. Rzeki wzbierały gwałtownie.

W Schwarzwaldzie od 30 godzin szaleje śnieżnica. Grzbiety gór pokryte są śnieżną powłoką grubości 20 cm.

Ostenda, 27. 11. Szaleje tu gwałtowna burza. Woda przerwała tamy wzdłuż całego wybrzeża i zalała ulice nadmorskie. Szkody są bardzo znaczne. Kilka domów runęło.

Antwerpja, 27. 11. Wielka tama na Skaldzie została przerwana w trzech miejscach poniżej i powyżej Teremunde.

Miejscowości Grenbergen i Moerse zostały częściowo zalane. Dworzec w Grenbergen stoi w wodzie do wysokości 2 mtr. Wiele dróg zostało przerwanych. Liczni mieszkańcy tych miejscowości opuszczają je w pospiechu. Wiele linii kolejowych zostało zalanych lub zniszczonych.

Amsterdam, 27. 11. Z powodu gwałtownego przyboru rzek część Holandji południowej i niektóre duny zostały zalane.

Londyn, 27. 11. Wczorajszy cyklon dał się szczególnie we znaki Liverpoolowi i okolicy. Stacja meteorologiczna zanotowała szybkość wiatrów przekraczających 115 km. na godzinę, przy ciśnieniu 26 funtów na stopę kwadratową. Jeszcze większą szybkość wiatru zanotowano w Cyrodon — dyż dochodzącą do 130 km. na godzinę.

Cyklon spowodował wielkie straty materialne i pociągnął za sobą ofiary w ludziach na lądzie i morzu. W pobliżu Grensey u ujścia kanału La Manche na Atlantyk zatonał statek fiński „Pommern“ o pojemności 2300 ton. Na pomoc tonącemu statkowi pospieszyło kilka parowców. Załogę tonącego statku w liczbie 84 osób wziął na swój pokład parowiec niemiecki „Heros“. Aby ułatwić sobie dostęp do tonącego okrętu „Pommern“, statki ratownicze wylały na wodę cały zapas oliwy.

Komunikat meteorologiczny zapowiada silną wichurę północno-zachodnią.

Grenoble, 27. 11. Wskutek gwałtownego podnoszenia się poziomu wody na Iwerze sytuacja zalanych wsi, położonych poniżej Grenobli, staje się coraz bardziej poważna.

W wielu miejscach drogi zostały zniszczone.

Król egipski odwiedzi Polskę

Warszawa, 27. 11. Jak słychać, w przyszłym roku król egipski Fuad zamierza odwiedzić stolicę państw europejskich, a pozatem zabawi dłuższy czas w Karlsbadzie.

W drodze na polowanie do Rosji król ma się zatrzymać na kilka dni w Warszawie.

ZŁOTE MEDALE

na każdej wystawie
Zastępstwa

Warszawa, Katowice,
Lwów, Poznań, Gdańsk

Znawcy kupują

Pianina Jähne'go

Centrala Pianin

Bydgoszcz,
ul. Pomorska 10.
Telefon 17-38.

Dsiś o godz. 8,30 wieczorem zmarł po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony św. Sakramentami mój niezapomniany Mąż, nasz najukochańszy Ojciec i Teść

Ludwik Welter

przeżywszy lat 54.

O czym donosi w smutku pogrążona

Rodzina.

Chojnice, Gdańsk, Starogard,
Tuchola, dnia 26. listopada 1928 r.

Ekspozycja zwłok odbędzie się w sobotę o godz. 8.30 z Zakładu św. Boromeusza do kościoła parafjalnego, poczem pogrzeb.

W dniu 27. listopada 1928 r. zmarł nasz przelozony
ś. p.

Ludwik Welter

klerownik ekspedycji I. kl.

przeżywszy lat 54.

W zmarłym tracimy wzorowego przodownika, a jego nieskazitelny charakter pozostanie nam na zawsze w pamięci.

Wieczny odpoczynek racz mu dać Panie.

Pracownicy

Ekspedycji Towarowej Chojnice

Powazny browar o wysokiej wydajności **oddaje** nadającym się kandydatom, które mają do dyspozycji pierwszorzędne, ubikacje na **składnicę piwa**, o ile możliwości z lodownią, swoje uznane jako wyśmienite wyroby w sprzedaż komi-sową lub na własny rachunek i służy w razie potrzeby odpowiednim kapitałem i dalszemi bieżącemi kredytami na piwo.

Pierwszeństwo mają już zaprowadzone zastępcy.

Szczegółowe oferty, objaśniające dokładnie orientację nad sytuacją zostaną natychmiast załatwione.

Oferty pod szyfrą 2503 do administracji pisma.

Poszukuję

uczni

Woj. Bakoś
mistrz rzeźnicki
ul. Gimnazjalna 4/5. 2524

Skład

z urzędzeniem do wynajęcia.

K. Rogge,
Gdańska 17. 2521

KINO NOWOSCI

W srode i czwartek 28 i 29 bm. o g. 8.15
Całe społeczeństwo odświetauje triumf literatury polskiej zagranicą. 2520

Przedpiekle

Wielki dramat w 12 aktach. Dramat mlodych dusz i wiośnianych ciał dziewczęcych zdeprawowanych w arystokratycznych rosyjskich zakładach wychowawczych. Dramat osnuty na ile rozgłosnej i poczytnej powieści **Gabryeli Zapolskiej**. W roli głównej: **Eliza la Porta** znana z obrazu **Student z Pragi**, zmysłowa **Dagny Servaes** — słynna odtwórczyni „**Zony Faraona**“, oraz **Werner Krauss** najslawniejszy tragic świata i **Andre Nose**.

Ceny zwykle! Koncert wzmocony!

Losy do II. klasy

18. Loterji Państwowej
nadeszły.

Ostatni termin odnowienia 7. grudnia br.

Można także już nabyć losy do 13. Państw. Loterji Dobroczynnej
cena całego losu 8 złotych, połowki 4 złote
ciągnięcie 22. grudnia br. 2522

Kolektura A. Kunowskiego w Chojnicach.

**Skóry surowe,
brudną wełnę**

skórki i to: tehorze, lisy, kuny, wydry
zające, króliki i włosy końskie

kupuje

po najwyższych cenach dziennych

Maks Nasch, Tuchola
telefon 86.

W srody i soboty jestem w Chojnicach u kupeca. Natha, Człuchowska.

Originalne szw dzkie
wirówki do mleka.

ALFA-LAVAL

były i są najlepsze.

Polecam na 10 mies odpłat.

Rowery, maszyny
do szycia,

Reparacje
wykonuje szybko i tanio.

J. Giersch,

Plac św. Jerzego nr 7.

PROWINCJA!

Wyjazd do Warszawy zbyteczny!

Załatwiamy wszelkie zlecenia w sądach, urzędach i państwowych komunalnych, Instytucjach finansowych i wszystkich innych.

Interwencje, zastępstwa, porady, informacje we wszelkich sprawach. Windykacje weksli i należności. Wywłady. 3338

Biuro „Pomoc Prawno-Handlowa“
Warszawa, Nowy-Swiat 28.

Prosimy załączać znaczki pocztowe na odpowiedź
Korespondencj w całej Polsce poszukiwani.

Ogłaszajcie w Dzienniku Pomorskim.

**Rozkłady jazdy
na okres zimowy**

poleca

Księgarnia „Dziennika Pomorskiego“.

Włosie

kupuje stale 2508

Zakład Poprawczy
i Wychowawczy
w Chojnicach.

Sprzedam

dom,

położony w Chojnicach z
wielkim zabudowa-
niem i ogrodem. 2517
Zgłosz. do Dz. Pom. pod B. B.

**Maszyny
do szycia**

we wielkim wyborze, stale
na składzie począwszy od
200 zł. tylko pierwszorzędne
fabrykaty z 30-letnią gwa-
rancją, również i nagle do-
bielizny dogodna spłata.

Leon Studziński

Składy Maszyn,
Kościerzyna, tel. 67.